

Viktoras
Gerulaitis

noveletės

Viktoras
Gerulaitis

noveletės

Vilnius · 2012

Iš pradžių

I

Rudens vakaro begalinė pilnatis...

Kažkokiamame mieste galbūt liko mano tėvo pilkas paltas. O gal rusvai languotas. Dvieilis. Ir plačiakraštė skrybėlė pajuodavusia nuo senatvės vidaus pamušalo juosta.

Visai neprisimenu, kur dingo mamos pliažinis gėlėtas chalatas, ilgas ir gražus.

Tėvas su savo paltu ant akmeninio grindinio ir mama su vėju plaukuose ant giedančio smėlio.

Ir aš be savo niekad neturėto demisezoninio lietpalčio, grindiniu bėgantis jūros link.

II

Pro šalį griaudėjo arba cypė automobiliai, o mudu stovėjome šalikelėje ir bučiavomės. Tiesą sakant, juoda asfalto juosta kažką rėkė ar kuždėjo mums. Bet rėk nerėkęs, jei po tavimi žydinti pieva – tik griūk į ją! O už jos – Kęstučio ir Birutės jūra – tik pasinerk į ją! Ir mudu toliau bučiavomės.

Kažin, kuo kvepėjo jos lūpos? Man tik atrodo, kad jos buvo tokios, jog mane ėmė graudulys. Ir dabar tebeima. O gal jos buvo net baltos nuo švelnios putelės ir vėjo glamonių?

„Ak, sudie, mano mielas, sudie...“ – kartojo man tos plonos baltos lūpos, kurių vardas buvo Janina... Janytė...

Mudu dar nėjome į mokyklą.

III

Mano akimis, tai buvo didelė palmė, nors visi ją kažkodėl vadino nei šiaip, nei taip – fikusu... Ji buvo tokia didelė, dieną naktį stovėjo dulkėta ir dėl to atrodė pilkai žalsva ar žaliai pilka. Su tais savo iškarpytais lapais. Dulkėtas atrodė ir kilimas ant grindų, ir visas kambarys, ir saulė pro dulkėtą langą, ir senas radijo imtuvas. Viena kartą iš to radijo imtuvo moters balsas kažin ką pasakojo apie mirtį. Paskui pasigirdo muzika, turėjusi būti tų žodžių iliustracija... Dabar žinau, kad tai buvo Čaikovskio Šeštoji simfonija.

Ir pro dulkes manyje gimė skaidri ir galbūt saulėta (kaip saulėtos pavasarį balos) ašara. Aš kažką pagalvojau apie manęs laukiantį gyvenimą. Jis man atrodė didelis ir beveik įveikiamas. Taip man atrodė tada, pavasarėjant, netrukus po to, kai mudu bučiavomės su Janyte. O gal ir vėliau...

IV

Galbūt tai buvo paskutinis pavasaris, kurį mėgau. Šiaip taip pritvirtinęs prie popieriaus lapo (tokios buvo taisyklės) nuskintą pajūrio gėlelę, galbūtėjau Jūratės gatvės namo, o gal jūros link. Bet prie gražaus ir kiek paslaptingo savo uždarumu namo mane sustabdė pro jo atvirą langą antrame aukšte sklindanti muzika. Ji sužadino manyje (rankoje laikiau paties nužudytą gėlę) norą gyventi. Ir nuo to noro aš verkiau. Nuo noro gyventi.

Mokykloje tuo metu mums dėstė botaniką.

V

Nuostabiausias kaimas atrodydavo vakare. Dangus pasidarydavo aksominis, minkštas. Jo didybė tapdavo

nesudrumsčiama. Saulė imdavo rodytis tokia miela, artima, nelyg mylimoji, o kitame dangaus pakraštyje jau kildavo mėnuo – susimąstęs, visad liūdnas jaunikis. Man atrodydavo, kad visi žvelgia į jį pagarbiai apžavėti.

Šilta lyg pienas žemė taip ir traukė. Atsigulk, paskęsk žolėj, gėlėse ir žvalgykis, kiek širdis geidžia, po dangaus platybę, debesų kaimenę, lengvo vėjo plukdomą tolyn, į kitus kraštus, į kitus gardus pailsėti. Kvapingas, pilnas gaivaus aromato oras prisipildo muzikos. Kokie tai garsai! Jų įvairumas, tembro minkštumas nesudrumsčia įstabios tylos, tik graudina sielą ir bučiuoja svajas. Ir liūdnas karvės mykimas, ir valingas gaidžio tonas, ir naivus avių bliovimas, ir nuobodžiaujančio padykusio šunėko amsėjimas, ir paukščių čirškėjimas susilieja į didingą giesmę vakaro tylai.

VI

Upėje jau buvo pajudėję ledai. Antra diena toks didelis vėjas. Gena lauk žiemos liekanas be jokio gailėsčio. Pro svaiginamai skriejančius debesis drąsinamai mirkčioja saulė. Iš tranzistoriaus ateina Šarlio Aznavūro „Isabell“. Paskui dar kažkokia nepaprastai puiki žalio miško ir jūros kranto daina.

Greitai prasidės valčių sezonas. Kone lygiai prieš metus mes su Romka (jis vėl ligoninėj) nediduke gumine valtimi iš Žvėryno, iš ten, kur mudu su Tavimi vienąkart sėdėjome priešais milžinišką pliką skardį ant Neries kranto ir paskui, neradusius smulkių monetų autobusui, mudu užklupo perkūniška liūtis (kokia Tu buvai graži, kai lietus bėgo Tavo skruostais), – iš ten mes su Romka pasileidome Nerimi žemyn. Srovė vietomis buvo kone svaiginanti (kaip dabar debesų lėkimas

Viktoro Gerulaičio „Noveletės“ – psichologinio mediacinio pobūdžio tekstų siuita. Šių tekstų nesieja bendra fabula, tačiau jie sutelkti į trumpesnius ar ilgesnius skyrius, kuriuos sudaro panašios tematinės pakraipos noveletės (pavyzdžiui, „Laiškai iš narvo“, „Iš buvusio gyvenimo“) arba tiesiog aforistinės įžvalgos („Iš menininkų aikštės“, „Iš mano rudenio lapų“).

Kartu „Noveletės“ yra tam tikras xx amžiaus pasakutinio ketvirčio lietuvių minčių ir jausmų, būsenų ir svajonių atmosferos pjūvis. Labai atviras ir asmeniškias. Čia susipina tikrovės ir fantasmagorijos pasauliai. Lyrika čia ironiška, o ironija lyriška, skausmas linksmas, o džiūgavimas – liūdnas. Toks Gerulaičio *amarkordas*. Tikėtina, kad vyresnis skaitytojas lyg kažką prisimins, o jaunesnis – dėl ko nors suklys, gal net nustebs.

„Nuo lopšio iki kapo“ – taip pavadinta paskutinė Ferenco Listo simfoninė poema. Iš vaikystės į įvykusių ateitį – toks neilgas autoriaus kelias dar vis buvusiame ir jau praėjusiame jo laike atsispindi šiose gal kiek keistokose „Noveletėse“.

ISBN 978-9986-16-892-8

9 789986 168928

TYTO ALBA

www.tytoalba.lt